

Janja Klasinc

Makedonija pred in po referendumu o spremembi imena – Negotova pot, polna ovir

Če odmislimo zapleteno daytonsko urejenost in s tem zaplete v delovanju Bosne in Hercegovine, ima zagotovo, od vseh nastalih držav na območju nekdanje Jugoslavije, še največ težav s svojo evropsko perspektivo Makedonija. Njeno željo po vključitvi v evro-atlantske integracije so vedno blokirali njihovi južni sosedi Grki. Zato je tim. Prespanski sporazum, ki so ga v mestu Nivitsi, na grškem delu obrežja Prespanskega jezera, podpisali makedonski zunanji minister Nikola Dimitrov, njegov grški kolega Nikos Kodzias in predstavnik OZN Matthew Nimetz, odprl vrata ponovnemu upu Makedoncev, da bi kot Severna Makedonija lahko vstopili v EU in NATO. Makedonska vlada je tako konec septembra 2018 organizirala referendum, na katerem so makedonski državljani doma in v diaspori oddali glas za to, ali so ZA vstop v evro-atlantske integracije ali PROTI. Referendum sicer ni dosegel predpisane večine udeležbe (nad 50%), a je med 36,91% prebivalcev, ki so se referenduma udeležili, bilo kar 92% tistih, ki so predlagano ureditev s Prespanskim sporazumom, potrdili. In tako se je Makedonija spet znašla v težavah, saj so tako podporniki kot nasprotniki tega sporazuma razglasili svojo zmago. Ob veliki negotovosti, je po tistem vladajoči koaliciji 19. oktobra 2018 vendarle uspelo pridobiti iz vrst opozicije še dodatnih 9 glasov, da so z ustavno večino izglasovali začetek ustavnih sprememb za preimenovanje Makedonije v Severno Makedonijo.

I. Sedemindvajset vijugavih let

Že od leta 1991, ko se je Makedonija osamosvojila po razpadu nekdanje SFRJ, je bilo njeno ime predmet spora z njeno južno sosedo Grčijo. Makedonija se namreč od nekdanj imenuje severna grška pokrajina in zato je Grčija ves čas trdila, da si je nekdanja jugoslovanska republika prisvojila svojo lastno dediščino in dediščino Aleksandra Velikega. Atene so prav tako trdile, da ime Republika Makedonija implicitno kaže na ozemeljske ambicije Makedoncev do severne Grčije. Nobeno dokazovanje Skopja, da to ni res, ni zaleglo do

oktober 24, 2018

danes. Res pa je tudi, da je bilo precej provokacij, s tem pa posledično novih blokad z grške strani, tudi na makedonski strani.

Da bi Republiki Makedoniji omogočili vstop v Združene narode, so tri evropske članice Varnostnega sveta OZN Francija, Španija in Velika Britanija, januarja 1993 predlagale začasni naziv Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija (Former Yugoslav Republic of Macedonia – FYROM). Po dolgotrajnem diplomatskem pritisku na obe državi in navkljub velikim odporom ekstremistov v obeh državah, so v Atenah in Skopju aprila 1993 potrdil ta predlog.

Grčija se je zavezala, da ne bo ustavila Makedonije pri pridružitvi mednarodnim organizacijam, dokler bo uporabljala ime FYROM. Od takrat sta obe državi podpisali številne dvostranske sporazume, med drugim tudi Protokol o čezmejnem sodelovanju, podpisan v Atenah 23. junija 1998. Okoli 120 držav, vključno z Združenimi državami Amerike, Kitajsko in Rusijo, pa je Makedonijo priznalo pod imenom Republika Makedonija. Slovenija je Republiko Makedonijo priznala že leta 1992 in celo kot prva država odprla svoje veleposlaništvo v Skopju, prvo makedonsko pa je bilo odprto prav v Ljubljani.

Makedonsko približevanje EU se je začelo s tem, ko ji je Evropski svet 17. decembra 2005 uradno podelil status kandidatke za vstop v EU. Medtem je posebni predstavnik OZN Matthew Nimetz predlagal, da se uporabi kot kompromisna rešitev za uradne namene ime "Republika Makedonija-Skopje". Vendar pa Grčija tega predloga ni sprejela, čeprav je to označila kot dobro podlago za nadaljnja pogajanja.

Precej nižje temperature v odnosih med Makedonijo in Grčijo je prinesla vrsta dogodkov v letu 2007. Takrat je makedonski diplomat in bivši makedonski zunanji minister Srgjam Kerim prevzel predsedovanje 62. zasedanja generalne Skupščine OZN in v svojih nastopih dosledno uporabljal za svojo državo ime Makedonija, čemur je Grčija ostro nasprotovala. Januarja 2007 je vlada Nikole Gruevskega (VMRO-DPMNE) skopsko letališče poimenovala Aleksander Veliki in enako poimenovala avtocesto E-75, ki vodi proti Grčiji. Sledila je ostra reakcija Aten.

oktober 24, 2018

Matthew Nimitz, posrednik OZN za spor glede imena Makedonije, se je 21. januarja 2008 na Ohridu srečal z državnima pogajalcema Nikolom Dimitrovim in Adamantiosom Vasilakisom. Grčija je vztrajno nasprotovala imenu "Makedonija" za svojo severno sosedo in izrazila zaskrbljenost zaradi odločitve skopske vlade o preimenovanju glavnega letališča nekdanje jugoslovanske republike po grškem osvajalcu Aleksandru Velikemu. Čeprav je Vasilakis zahteval prekinitev pogajanj, so se s posredovanjem predstavnika ZN Nimitza redna srečanja še nadaljevala.

Leta 2008 so se po vsej Grčiji razširili protesti zaradi kandidature Makedonije za vstop v NATO. Naslednje leto pa je Grčija blokirala začetek pogajanj o pristopu Makedonije k EU, navkljub nekaj zaporednim pozitivnim letnim poročilom Evropske komisije o napredku države. Preimenovanju pa so na številnih protestih zborovali tudi mnogi Makedonci. Tako v Grčiji kot Makedoniji so vztrajale proti spremembi imena (v Skopju Makedonije, na drugi strani pa Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije) predvsem desne nacionalistične sile.

Makedonija je novembra 2008 sprožila postopek proti Grčiji pred meddržavnim sodiščem (ICJ) v Haagu zaradi kršitve dogovora v okviru OZN. Sodišče jim je decembra 2011 pritrdilo in ravnanje Grčije opisalo kot "očitno kršitev grških obveznosti iz člena 11 dvostranskega začasnega sporazuma v okviru OZN iz leta 1995, ki ureja odnose med državama. Državi sta sicer pod pokroviteljstvom ZN pogajanja nadaljevali, a brez vsakega uspeha. Obenem je sodišče obsodilo Grčijo, da je zaradi nespoštovanja sporazuma v okviru ZN iz leta 1995, leta 2008 blokirala Makedonijo pri vstopu v NATO. Toda sama obsodba ni prisilila Grčije, da bi končala svojo dolgoletno blokado.

Državi sta namreč vztrajali vsaka pri svojem. Ko se je že zdelo, da so se napetosti malce umirile, je makedonska vlada premiera Gruevskega junija 2011 na osrednjem skopskem trgu postavila še 5,3 milijona evrov vreden in 28 metrov visok kip starogrškemu vojskovodji Aleksandru Velikemu. Spomeniku Aleksandra Velikega sta sledila še kipa njegove matere Olimpije in Filipa Makedonskega. Istočasno je potekala tudi gradnja pomembnih ustanov (med njimi tudi novega makedonskega MZZ) z izključno antičnimi stebri in figurami. Te gradnje so že tako zapletene odnose med državama še bolj zaostrole.

oktober 24, 2018

Spet je preteklo nekaj časa in februarja 2014 je podpredsednik Grčije in zunanji minister Evangelos Venizelos povedal, da se je po srečanju z makedonskimi voditelji počutil bolj optimističen glede spora o imenu. Vendar nihče realno ni pričakoval preboja. Pri tem je dodal, da "Makedonci razumejo, da je to prava pot do evropske perspektive in evroatlantske usode te države". A vendarle so imeli Grki velike težave na lastnem dvorišču, saj je bil dovršen del prebivalstva proti vsakršnim pogovorom o preimenovanju. Evropska komisija pa je istočasno pogojevala začetek odprtja pogajanj Makedonije za članstvo v EU prav z uspehom pogajanj z Grčijo.

Sprememba makedonske vlade na volitvah leta 2017 je pomenila pomemben preobrat. Novi levosredinski predsednik vlade Zoran Zaev, voditelj Socialdemokratske stranke, se je izkazal za veliko bolj prožnega voditelja kot njegov predhodnik Nikola Gruevski iz VMRO-DPMNE. Med prvimi potezami, ki bi vodile k izboljšanju odnosov z Grčijo, je bila zamenjava imena skopskega letališča, ki se namesto Aleksander Veliki, danes imenuje Skopje Airport. Enako so storili z avtocesto, ki pelje proti Grčiji, ki se zdaj imenuje Prijateljstvo.

II. Prespanski sporazum - novo prijateljstvo in notranja nasprotovanja

Zamenjava oblasti v obeh državah (tudi v Grčiji) je prinesla otoplitev odnosov med Makedonijo in Grčijo in oba zunanja ministra Nikola Dimitrov ter Nikos Kotzias sta s pogovori pripravila plodna tla za sprejem Prespanskega sporazuma, ki sta ga podpisala 17. junija 2018 ob prisotnosti premierov Zorana Zaeva in Alexisa Tsiprasa. Dogodek se je začel na grški strani prespanskega jezera, potem pa so se udeleženci z ladjo prepeljali na makedonsko stran, kjer je bila proslava ob podpisu. Kaj takšnega, si še leto nazaj nihče ne bi mogel niti predstavljati. Do včerajšnji nasprotniki so dokazali, da so lahko prijatelji.

Prespanski sporazum je nadomestil začasni sporazum, ki sta ga državi podpisali 13. septembra 1995 v New Yorku pod pokroviteljstvom Združenih narodov. Predpogoj za uresničitev Prespanskega sporazuma je sprememba imena makedonske države v "Republika Severna Makedonija". Grčija se v sporazumu zavezuje, da bo priznala Makedonijo pod novim imenom, se strinja, da se uradni jezik države imenuje makedonski in državi naj bi vzpostavili tudi strateško partnerstvo.

oktober 24, 2018

Prespanski sporazum je Makedoniji omogočil ne le bistveno izboljšanje odnosov z južno sosedo, ampak tudi odprl vrata do evroatlantskih povezav.

A vsi niso bili tako zadovoljni z vsebino sporazuma. Grški premier je doživel v parlamentu hud napad Panosa Kammenosa, poslanca in vodje stranke Neodvisni Grki (ANEL), pa tudi ustanovitelja skrajno desne stranke Zlata zora Nikolaosa Michaloliakosa, ki je zaradi podpisa sporazuma z Makedonijo, pozival celo k vojaškemu udaru.

Tudi v Makedoniji je prišlo do ostrih reakcij, celo v samem vrhu države. Makedonski predsednik republike Gjorge Ivanov je dejal, da sporazuma ne bo podpisal in ga označil kot škodljivega za državo. Enako stališče ima ves čas tudi opozicijska VMRO-DPMNE. Njen predsednik Hristijan Mickoski je sporazum označil kot kapitulacijo.

III. Referendum – zmaga ali poraz?

V takšnih okoliščinah se je makedonska vlada zavedala, da ob sestavi sedanjega parlamenta, kjer ima koalicija le 71 od 120 poslancev, ne bo mogoče enostavno sprejeti spremembe ustave, ki terja dvotretjinsko večino glasov. Zato so se odločili za razpis referendumu.

Referendum se je odvijal 29. in 30. septembra 2018. Prvi dan je glasovala diaspora, bolniki po bolnišnicah, stanovalci domov za starejše in socialnih domov, pravi referendumski dan pa je bil zadnji dan septembra. Makedonski volivci, nekaj več kot milijon osemsto tisoč naj bi jih bilo (dejansko 1,3 milijona, saj je slabih 500.000 ljudi v tujini), so na referendumu na vprašanje »Ali ste za članstvo v EU in Natu s sprejetjem sporazuma med Republiko Makedonijo in Republiko Grčijo?« v resnici odgovarjali na vprašanje, ali podpirajo spremembo imena države v Republika Severna Makedonija. Šlo je za posvetovalni referendum, ki bi veljal le v primeru, če bi se ga udeležilo več kot 50 odstotkov volivcev. A se ga na žalost ni.

Na volišča je prišlo slabih 37% volivcev, a od vseh, ki so prišli (660.000 udeležencev), jih je več kot 92% (610.000) glasovalo ZA spremembo imena in s tem za evropsko pot Makedonije. Odgovor na vprašanje, ali bo Makedonija ostala na obrobju Evrope ali pa se bo vendarle odločila za pot proti polnopravnem članstvu v EU in NATO, je jasen. Izrečen je bil velik DA. Toda, tisti, ki so jih prepričali opozicijski pozivi VMRO –DPMNE in predsednika države

oktober 24, 2018

Ivanova, da Makedonija ne sme popuščati niti za ped in da je njeno edino možno ime zgolj Makedonija, je mnogo ljudi zadržalo doma. Težko je reči, da so abstinenti volitev samo nasprotniki Prespanskega sporazuma z Grki. Zagotovo je med njimi tudi precej takih, ki se v resnici ne znajo odločiti, pa tisti, ki živijo v svojem mikro svetu in mislijo, da jih to ne zadeva in konec koncev tudi tisti, ki nikoli ne hodijo na volitve in referendum. In takšnih v Makedoniji ni malo. Zanimiv je podatek, da tolikšne podpore v Makedoniji doslej ni bil deležen še nobeden referendum in nobena politična opcija. Edini, ki je od osamosvojitve Makedonije do danes dobil več glasov, je bil ob svoji prvi izvolitvi na predsedniških volitvah oktobra 1994 pokojni predsednik Kiro Gligorov, katerega je volilo 700.000 volivcev.

Dvojnost referendumskega izplena – po eni strani premajhna udeležba, po drugi pa ogromna referendumska podpora – seveda pušča prostor različnim interpretacijam in zmagajo razglašajo tako organizatorji referenduma, kot tudi njihovi nasprotniki.

IV. Vzroki za premajhno udeležbo

Zagotovo je tukaj imelo glavno vlogo pozivanje k bojkotu referenduma največje opozicijska stranka VMRO – DPMNE in še zlasti predsednika države Ivanova. Ta že dolgo deluje v nasprotju z večinskimi interesi prebivalstva in rad ravna po svoje, celo do te mere, da je že dvakrat prekršil ustavno določilo, ko ni hotel podpisati dveh zakonov (Zakona o ratifikaciji končnega sporazuma med Makedonijo in Grčijo ter Zakona o izboljšanju uporabe jezika drugih etničnih skupnosti), ki bi ju moral podpisati, saj sta bila v sobranju sprejeta z več kot 51% glasov, kot to določa ustava. Nekateri krogi v Makedoniji celo napovedujejo, da namerava Ivanov po izteku svojega mandata emigrirati, saj bi ga znala doleteti kakšna obsodba. Pa vendar, avtoriteta predsednika ima še vedno velik pomen pri dobršnem delu prebivalstva. Med največjimi podporniki referenduma so bili mladi in intelektualci. A pri tem je treba poudariti, da je teh v Makedoniji iz leta v leto manj. V zadnjih letih se je iz države izselilo v Zahodno Evropo, ZDA in Avstralijo okoli 500.000 ljudi. Med njimi je veliko visoko izobražene mladine. Ta v Makedoniji ne vidi več svoje prihodnosti. Moti jih neučinkovit izobraževalni sistem, šibka demokracija in brezposelnost. Mladi ne zaupajo več državnim ustanovam in političnim strankam. Obstaja resna nevarnost, da bi - ob eventualni ponovni

oktober 24, 2018

zaustavitvi evropske perspektive - državo zapustilo še več mladih, saj raziskave javnega mnenja kažejo, da dve tretjini mladih podpira članstvo Makedonije v EU.

Dan po referendumu so številni komentatorji menili, da je k nizki udeležbi predvsem prispeval premajhen prihod na volišča s strani albanskega prebivalstva. Nekateri strokovnjaki so opozarjali, da so prav Albanci največje razočaranje aktualne makedonske vlade. A številke govorijo nasprotno. Podatki namreč kažejo, da je bila volilna udeležba v 15 pretežno albanskih občinah le malce nižja kot na lokalnih volitvah pred letom dni - 233.000 volivcev v primerjavi z 261.000 volivci. Na podeželskih območjih, kjer so Albanci večinsko prebivalstvo, pa podatki državne volilne komisije kažejo, da je volilna udeležba na referendumu celo preseгла lokalne volitve in da česa več od albanskega prebivalstva preprosto ni bilo realno pričakovati.

Abstinenca več kot polovice volivcev je zato makedonska opozicija razumela kot velik poraz ne le referendumu kot takega, ampak tudi vlade Zorana Zaeva. Zanimivo je, da z njimi soglašajo tudi nevladna organizacija Združena makedonska diaspora (UMD) s sedežem v Washingtonu, ki je premiera Zorana Zaeva in zunanjega ministra Nikolea Dimitrova pozvala k odstopu.

V. Podpora EU, ZDA in NATO ter začetek ustavnih sprememb

Čeprav je makedonska državna volilna komisija v uradnem listu razglasila referendum za neuspešen, ker ni dosegel volilne udeležbe več kot polovice volilnih upravičencev, pa so predstavniki institucij EU in držav članic, Nata in tudi ZDA, ogromno podporo udeležencev referendumu sprejeli z velikim navdušenjem in ga podprli. Te podpore je bila Makedonija deležna, prvič po dolгих letih, že pred referendumom, saj so se tam zvrstili številni evropski državniki in politiki. Po visokem odstotku referendumske podpore pa se je ta še nadaljevala.

»Na mirnem in demokratičnem glasovanju se je večina tistih, ki so izkoristili volilno pravico, izrekla za Prespanski sporazum o vprašanju imena in njihovi evropski poti. Zdaj je na potezi parlament, ki bo nadaljeval korake za uresničitev sporazuma z odločitvijo o sprejetju ustavnih sprememb in EU jim zagotavlja pri tem nadaljnjo podporo,« sta izjavila visoka predstavnica EU Federica Mogherini in evropski komisar za širitev Johannes Hahn. Makedonske voditelje

oktober 24, 2018

sta pozvala, naj se »dvignejo nad strankarsko politiko in izkoristijo to zgodovinsko priložnost za zagotovitev svetlejše prihodnosti države«.

Uradni poročevalec evropskega parlamenta za Makedonijo, poslanec Ivo Vajgl je izpostavil pomen nadaljnje podpore mednarodne skupnosti, EU in Nata, Makedoniji na njeni poti v evro-atlantske integracije. Pri tem je opozoril makedonske politike, da se morajo zavedati, da gre za dolgoročni interes in celo za usodo makedonskega naroda in države.

Generalni sekretar NATO Jens Stoltenberg pa je po referendumu izjavil : »Če bodo Makedonci uresničili sporazum o spremembi imena, ki so ga sklenili z Grčijo, smo v NATO sprejeti Makedonijo kot svojo 30. članico. To lahko storimo hitro, saj smo predpristopna pogajanja že začeli in tako lahko, po uresničitvi sporazuma o imenu, zelo kmalu podpišemo pristopni protokol. Zdaj je vse odvisno od prebivalcev in demokratičnih ustanov Makedonije, da se odločijo, ali bodo to storili ali ne.«

Oglasil se je tudi grški premier Alexis Tsipras, ki je takoj po referendumu pohvalil pogum in odločnost makedonskega kolega Zaeva, ker se je po izidu referendumu zavezal k nadaljevanju postopka implementacije sporazuma, ki bi po 27 letih končal spor z Grčijo.

Rusija je bila v svojih komentarjih zadržana. Izrazila je le pričakovanje, da bo celoten proces potekal v skladu z zakoni.

Vsa mednarodna podpora pa ni omehčala Hristijana Mickoskega vodje opozicijske VMRO – DPMNE, ki v svojih stališčih proti sporazumu z Grčijo ostaja neomajen. Namreč, ko je 15. oktobra 2018 makedonski parlament (sobranje) začel razpravo o spremembi ustave, ki je potrebna za uveljavitev dogovora o spremembi imena države, je ta stranka sejo obstruirala. Podobno je bilo tudi tri dni kasneje, ko se je seja nadaljevala in vse je kazalo, da premieru Zaevu ne bo uspelo začeti postopka ustavnih sprememb. Zato je jasno napovedal, da bo v tem primeru odstopil in razpisal predčasne volitve. Izid tega scenarija bi bil precej nepredvidljiv. Čeprav je Mickoski zatrjeval, da je njegova zmaga v tem primeru povsem jasna, pa mnogi poznavalci razmer v to niso povsem prepričani. V zadnjem mesecu je namreč postalo jasno, da bi odpoved zavezam iz Prespanskega sporazuma, pomenila tudi dolgoletno izolacijo Makedonije in njeno zaustavitev na poti v evro-atlantske integracije. To pa bi tudi povzročilo nadaljevanje revščine in razvojnega nazadovanja te države.

oktober 24, 2018

V imenu ZDA je ameriški pomočnik državnega sekretarja za evropske in evrazijske zadeve Wess Mitchel izrazil razočaranje nad makedonsko opozicijo in vodjo VMRO-DPMNE Mickoskega pozval, naj vendarle podpre sporazum, da bi Makedonija lahko nadaljevala pot v NATO in EU. Mickoski je Mitchellu odvrnil, da je njegova zahteva neuresničljiva, odgovornost za možni propad Prespanskega sporazuma pa pripisal kar vladi Zorana Zaeva.

Ves čas so potekale tudi bogate diplomatske aktivnosti v Skopju akreditiranih diplomatov držav EU in mednarodnih institucij. Te so bile sicer skrite očem javnosti in so bile usmerjene bolj na pojasnjevanje težkih posledic nepotrditve ustavnih sprememb poslancem opozicije. Pojasnila so očitno zalegla pri devetih poslancih, saj je na glasovanju v poznih večernih urah 19. oktobra 2018, makedonsko sobranje z 80 glasovi za in 39 proti podprl uveljavljanje novega imena. To pomeni, da je koalicija, ki šteje 71 poslancev, pridobila še 9 poslancev opozicije in si s tem zagotovila potrebno dvotretjinsko večino za sprejem ustavnih sprememb, ki bo pomenil tudi imenovanje makedonske države v Severno Makedonijo. Mickoski je takoj napovedal izključitev iz stranke vseh poslancev, ki so podprli vladno koalicijo.

Zadnje glasovanje je le začetek, saj naj bi celoten proces sprejemanja ustavnih dopolnil, potrebnih za spremembo imena države v skladu s sporazumom, trajal tri mesece.

VI. Sklep

V tako zapletenih razmerah, kot so v Makedoniji, težko napovemo razvoj dogodkov. Država bo potrebovala tudi v prihodnje močno mednarodno podporo, za katero pa so premalo samo prijazne in spodbudne besede. Potrebna bi bila tudi večja gospodarska in razvojna pomoč, pa tudi aktivnosti pri ozaveščanju makedonske javnosti, kakšne prednosti prinašata članstvu v EU in Natu.

Da je Makedonija v takšnem položaju je na žalost v marsičem odgovorna tudi mednarodna skupnost, ki ji do pred kratkim ni nikoli dala prave podpore. Že leta 1993 je morala sprejeti spremembo imena v FYROM, pa se Grčija ni držala zavez, ki jih je dala v OZN. Nihče ni reagiral. Tudi takrat ne (leta 2011), ko je Makedonija dobila tožbo proti Grčiji na Meddržavnem sodišču v Haagu. Gre za podoben primer arbitražni rzsodbi v zvezi z mejo med Slovenijo in Hrvaško, ko državi, ki je dokazala svoj prav v sodnem sporu, nobena

oktober 24, 2018

mednarodna organizacija, ki sicer vse po vrsti prisegajo na spoštovanje prava, ne priskoči na pomoč pri resničnem spoštovanju pravnih razsodb. Zahteve so bile venomer usmerjene samo k Makedoniji, Grki pa niso imeli pri svojem trmastem vztrajanju vsa leta nobenih večjih težav.

V zadnjih mesecih se je zgodilo precej dogodkov, ki bodo vplivali tudi v prihodnje na izvršitev dogovora med Skopjem in Atenami. V Makedoniji je referendum vendarle dokazal, da je znatnemu številu prebivalstva ključnega pomena povezovanje z Evropsko unijo in Natom. Kljub temu, da jim ni uspelo to podkrepiti z večjo udeležbo na referendumskem glasovanju, pa je dejstvo, da tudi VMRO-DPMNE, ki je dolga leta vodila makedonsko državo in aktivno vplivala na bojkot referenduma, nima več enake moči. Najedajo jo notranji spori, pa tudi korupcijske afere. Najbolj znana je obsodba bivšega vodje in premiera te stranke Nikole Gruevskega za nezakonit nakup 600.000 evrov vrednega mercedesa v času njegovega vodenja vlade. Gruevski je bil obsojen maja 2018, na kar se je pritožil, a mu je prizivno sodišče 18. oktobra dvoletno zaporno kazen potrdilo. To vsekakor ne prispeva h krepitvi politične podpore tej stranki.

Težave so tudi na grški strani. Prespanski sporazum je z makedonskim kolegom Dimitrovim podpisal grški zunanji minister Nikos Kotzias. Ta pa je 17. oktobra nepričakovano odstopil. To naj bi storil zato, ker naj ga premier Tsipras ne bi odločneje podprl, ko ga je - prav zaradi tega sporazuma - ostro napadal Panos Kammenos, vodja desničarske in nacionalistične koalicijske stranke Neodvisni Grki (ANEL). Ta ostro nasprotuje sporazumu z Makedonijo. Če bi notranja trenja zamajala Tsiprasovo koalicijo, bi to lahko ogrozilo tudi dogovor s Skopjem. Tsipras se tega zaveda in zato je po odstopu Kotziasa, sam prevzel delo zunanjega ministra, notranja trenja v koaliciji pa skuša umiriti.

Omenjene okoliščine kažejo, da bo makedonska vlada storila vse, da bo proces intenzivirala, medtem pa bo morala okrepiti zavedanje prebivalstva, da je boljša prihodnost možna le v povezavi s sosedi in svetom in ne v izolaciji.